

Katarzyna Krzywińska

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej "Ideologie, doktryny i ruchy narodowe współczesnego świata"

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 12, 183-185

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

a przynajmniej w małym wycinku pokazała złożoność procesów, jakie zachodziły wewnątrz tego ugrupowania.

Trzecia, a zarazem ostatnia część poświęcona jest w całości neoendeckiej ideologii tworzonej i rozbudowywanej w głównej mierze przez środowiska posiadające względnie spójny światopogląd i przejrzysty program, publikowany zazwyczaj w periodykach, jak te skupione wokół prof. M. Giertycha. Autor badając poglądy i spojrzenie neoendecji na kluczowe zagadnienia dotyczące państwa i życia społecznego, dokonał analizę ideologii tegoż ruchu w oparciu o triadę pojęć. Po pierwsze: stosunek do tradycji endeckiej z lat 30., stanowiący podstawę legitymacji poglądów firmowanych przez M. Giertycha. Po drugie: fundamentalne wartości, jakimi była wiara katolicka i personalistyczny sposób widzenia narodu oraz mit wroga zagrażającego tym wartościom. Po trzecie: ideał „Katolickiego Państwa Narodu Polskiego” utożsamianego z wolnościowym i demokratycznym wariantem nacjonalizmu, jego ustroj, gospodarkę i geopolityczny realizm polityki zagranicznej.

Recenzowana książka ma rzetelną podstawę źródłową, na którą składają się przede wszystkim dokumenty źródłowe, druki ulotne, jak również bardzo bogata prasa i szeroka literatura.

Publikacja *Ugrupowania neoendeckie w III Rzeczypospolitej* w niewielkim tylko stopniu odkryła procesy, jakie zachodziły na tej części sceny politycznej, co jest zrozumiałe ze względu na jej cezurę chronologiczną. Trafne komentarze autora oparte na solidnym warsztacie politologiczno-historycznym wskazują na dokładne zglebienie zarówno tematu, jak i panującego ówczesnie tła politycznego.

Jedynym mankamentem wymagającym przedyskutowania wydaje się być zbyt ogólnikowe i tylko wybiórcze potraktowanie przez autora kwestii i roli emigracyjnych struktur ruchu narodowego i ich wpływu na rozwój współczesnych ugrupowań neoendeckich.

W moim przekonaniu recenzowana publikacja stanowi niezwykle wartościową, a rzec by można bezcenną pozycję w bibliografii poświęconej współczesnej endecji.

Krzysztof Waszczuk

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej „Ideologie, doktryny i ruchy narodowe współczesnego świata”.

W dniach 19-21 maja 2004 roku w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa na temat „Ideologie, doktryny i ruchy narodowe współczesnego świata”. Konferencję zorganizował Zakład Ruchów Politycznych Wydziału Politologii UMCS z siedzibą w Lublinie.

W konferencji wzięło udział ponad czterdziestu naukowców z niemal wszystkich ośrodków akademickich w Polsce, a także z uczelni w Kijowie oraz Lwowie.

Celem konferencji było zaprezentowanie oraz przedyskutowanie problemów związanych z systemem wartości ideologii, doktryn i ruchów narodowych występujących we współczesnym świecie.

Pierwszego dnia obradom plenarnym przewodniczył prof. dr hab. Edward Olszewski. Do tematyki ideologii, doktryn i ruchów narodowych uczestników obrad plenarnych wprowadził prof. dr hab. Roman Tokarczyk z UMCS w Lublinie. W referacie pt. *Ewolucja systemu wartości ideologii narodowych* profesor przedstawił etymologię oraz podstawowe założenia ideologii doktryny nacjonalizmu, a także nakreślił krótki rys jej rozwoju historycznego. Referat ten stanowił podstawę późniejszej dyskusji.

Kolejne referaty zaprezentowane przez naukowców (wystąpienia należały do: prof. dr hab. Andrzeja Sepkowskiego, prof. dr hab. Eugeniusza Ponczka, dr. Krzysztofa Kawęckiego, dr. Bogusława Pawłowskiego, dr. Anny Citkowskiej-Kimla oraz mgr Agnieszki Waleckiej) poświęcone

były kwestii ewolucji narodu, narodowości, globalizmu oraz wartościom ruchu narodowego występującym zarówno w Polsce, jak i współczesnym świecie. Oprócz zagadnień związanych z nacjonalizmem poruszono również problem ideologii faszyzmu w Niemczech oraz Włoszech w pierwszej połowie XX wieku.

Podczas wspólnej dyskusji uczeni skoncentrowali się na systemie wartości ideologicznych w świetle doktryn nacjonalizmu klasycznego, nacjonalizmu liberalnego oraz nacjonalizmu komunistarnego. Następnie uczestnicy konferencji dowodzili, że ruch narodowy był i jest kojarzony z formacją, która pragnie wprowadzić w życie zasady państwa narodowego, zapewniającego rozwój jednostki oraz społeczeństwa poprzez własną przynależność narodową.

W drugi dzień konferencji uczeni obradowali w trzech grupach tematycznych. Obradom w pierwszej grupie tematycznej „Ideologia i ruch narodowy w Europie Zachodniej, Azji i Ameryce Łacińskiej” przewodniczyli dr hab. Maria Marczevska-Rytko oraz dr hab. Jacek Bartyzel. Podczas obrad plenarnych uczestnicy zapoznali się z treścią referatów zaprezentowanych przez dr hab. Jacka Bartyzela, dr. Adama Wielomskiego oraz dr Małgorzaty Kiwior-Filo. Naukowcy w swoich referatach przedstawili genezę oraz ewolucję ideologii nacjonalizmu występującego w krajach zachodnioeuropejskich - głównie Francji oraz Włoszech. Wiele uwagi poświęcono również programom partii opowiadającym się za ruchem narodowym w Europie Zachodniej.

Po krótkie przerwie swoje referaty zaprezentowali dr hab. Maria Marczevska-Rytko, dr Krzysztaf Karolczak, dr Bartosz Bolechów, dr Katarzyna Krzywicka oraz mgr Marcin Lisiecki. Uczeni skoncentrowali się na systemie wartości ideologicznych w świetle doktryny nacjonalizmu występującego w krajach Ameryki Łacińskiej oraz Azji. Poruszono między innymi kwestię indyjskiego Kongresu Narodowego w warunkach konsolidowania systemu demokratycznego, ideologii współczesnego nacjonalizmu japońskiego, ideologii Hamasu jako hybrydy religijno-nacjonalistycznej oraz latynoamerykanizmu wobec panamerykanizmu poszukującego swojej regionalnej tożsamości.

Drugiej grupie tematycznej „Idee i ruchy nacjonalistyczne w państwach postkomunistycznych” przewodniczyli prof. dr hab. Jan Lewandowski oraz dr hab. Stefan Stępień. Prof. dr hab. Jan Lewandowski oraz dr Wojciech Sokół w swoich referatach zwrócili uwagę na specyfikę ruchów narodowych występujących w państwach Europy Środkowo-Wschodniej w XIX w., a w szczególności XX wieku. Dr Władimir Lupacyj, dr Anton Borkowski, dr Radosław Antonow oraz dr Robert Potocki dużo uwagi poświęcili ruchom nacjonalistycznym występującym na Ukrainie oraz Rosji, choć nie zabrakło tu również kwestii związanych z ruchami narodowymi na Kaukazie oraz krajach bałkańskich - wystąpienia prof. dr. hab. Andrzeja Chodubskiego oraz dr. hab. Sebastiana Wojciechowskiego. Obradom plenarnym w trzeciej grupie tematycznej „Tradycje i współczesność ruchu narodowego w Polsce” przewodniczyli prof. dr hab. Eugeniusz Ponczek oraz dr hab. Ewa Maj.

Podczas obrad plenarnych naukowcy zaprezentowali specyfikę ideologii nacjonalistycznej występującej na terytorium Polski. Dużo uwagi poświęcono założeniom, uwarunkowaniom oraz rozwojowi ruchu narodowego zarówno w II Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w III RP. Naukowcy przedstawili rolę nurtu narodowego w koncepcjach współczesnych ugrupowań politycznych oraz w publicystyce narodowej. Główne wystąpienia należały do: dr hab. Ewy Maj, dr hab. Iwony Hofman, dr Jarosława Macały oraz dr Grzegorza Radomskiego.

W referatach dr Bartosza Smolika, dr Zenona Tymoszuka, dr Grzegorza Tokarza oraz mgr Łukasza Machaję szczególne miejsce zajął ruch narodowy w obliczu przemian mających miejsce na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku. Dogłębnie przeanalizowano miejsce polskich nacjonalistów w ruchach politycznych po 1989 roku. Uczeni zaprezentowali w swoich referatach współczesny polski ruch nacjonalistyczny względem ówczesnych konfliktów zbrojnych, jak i problem tożsamości narodowej w sprawach o miejsce Polski w jednoczącej się Europie. Ponadto szczegółowo omówiono polski ruch narodowy występujący w systemach politycznych Rzeczypospolitej Polskiej oraz jego stanowisko wobec ruchu ludowego w okresie transformacji systemowej w Polsce. Przedstawiono także udział ugrupowań narodowych w wyborach parlamentarnych III RP (mgr Marcin Mitruczuk).

Ostatni trzeci dzień konferencji poświęcony został roli ideologii nacjonalizmu w warunkach globalizacji oraz wpływów politycznych współczesnej Europy. Podstawę dyskusji stanowił referat zaprezentowany przez prof. dr hab. Barbarę Stoczewską podejmujący próbę porównania oraz wskazania różnic ideologii nacjonalizmu polskiego z ruchami narodowymi występującymi w innych krajach europejskich, takich jak: Francja, Włochy, Niemcy oraz Ukraina. W przedstawionych w dalszej kolejności przez dr. Piotra Kirmle oraz mgr Katarzynę Krzywińską referatach omówiona została koncepcja nacjonalizmu według Isaiaha Berlina oraz nacjonalistyczna koncepcja zjednoczenia Niemiec z 1871 i 1990 roku. Obrady zakończył referat mgr Arkadiusza Maślacha prezentujący geopolityczne położenie Polski zaprezentowane w publicystyce „Nowej Myśli Politycznej”.

Katarzyna Krzywińska

Konferencja „Sfera publiczna. Kondycja i przemiany”. 29 listopada - 1 grudnia 2004 roku.

W dniach od 29 listopada do 1 grudnia 2004 roku, odbyła się konferencja zorganizowana przez Zakład Filozofii Polityki i Komunikacji Społecznej Wydziału Politologii UMCS oraz Wyższą Szkołę Przedsiębiorczości i Administracji. Spotkanie naukowe poświęcone było funkcjonowaniu sfery publicznej, jej kondycji i przemianom.

Celem konferencji była refleksja nad aktualnym stanem sfery publicznej w Polsce dokonana w ujęciu interdyscyplinarnym tego problemu, w aspekcie jego teorii i praktyki. Debaty odbywały się w czterech blokach tematycznych, stanowiących komplementarne obszary z zakresu filozofii, socjologii polityki, medioznawstwa, teorii stosunków międzynarodowych oraz komunikacji międzykulturowej. Dyskusja stanowiła swego rodzaju poszukiwanie odpowiedzi na pytania o praktykę i teorię sfery publicznej w epoce „płynnej nowoczesności”. Przedmiotem namysłu były kwestie stanu życia publicznego w realiach postkomunizmu oraz roli, jaką pełnią media w kreowaniu „ładu publicznego”. Wreszcie też próbowano ustalić, w jaki sposób instytucjonalne ramy integrującej się Europy stwarzają szansę na kształtowanie się wspólnej przestrzeni publicznej. W spotkaniu wzięli udział wybitni polscy filozofowie, politolodzy, socjologowie, pedagodzy oraz kulturoznawcy.

Wśród licznych interesujących wątków obecnych w wystąpieniach na szczególną uwagę zasługują referaty: prof. Jana Pomorskiego (UMCS), prof. Zygmunta Baumana (Leeds), prof. Marcina Króla (UW), prof. Stanisława Michałowskiego (UMCS) oraz prof. Anny Zeidler--Janiszewskiej (UŁ). Każdy z mówców przedstawił problem z odmiennej perspektywy: pedagogicznej, socjologiczno-filozoficznej, politologicznej.

Edukacja wyższa jako dobro publiczne była tematem wystąpienia prorektora UMCS profesora J. Pomorskiego. Zwrócił on uwagę na problem szkolnictwa, pytając, czy jest ono nadal dobrem publicznym czy prywatną inwestycją? Priorytetem, zdaniem autora, winno być przewyżczanie partykularnych prywatnych interesów i troska o „wykluczonych” z systemu edukacyjnego. Otwiera się przed nami perspektywa rozwoju, kontynuował profesor - budowanie społeczeństwa informacyjnego, od niego będzie zależeć pomyślny rozwój kraju i wykształcenie jego obywateli. W wypowiedzi podkreślona została niepokojąca tendencja do „uwypuklania” ekonomicznych korzyści w kształceniu. Młodzi ludzie dokonują wyborów dotyczących kierunków kształcenia, kierując się przede wszystkim ekonomicznymi zyskami, a nie indywidualnymi zainteresowaniami i zdolnościami. Uniwersytet znajduje się dziś na rozdrożu. Pytanie podstawowe brzmi: jakie wartości powinny być realizowane? Podczas wystąpienia zostały zaprezentowane dwa procesy: Boloński i Lizboński - proponujące nowe rozwiązania i kierunki w przyszłym kształceniu. Profesor Pomorski odniósł się również do sytuacji w naszym kraju, w którym bardzo niewiele finansów publicznych jest